

Sporveien T-banen AS
Sporveien Trikken AS

TILSYNSRAPPORT NR. 2018-10

1	Hensikten og bakgrunn	2
2	Oppsummering	4
2.1	Innledning.....	4
2.2	Sikkerhetsstyringssystem	4
2.3	Innkjøpsprosessen	4
2.4	Budsjett og IT-drift.....	5
2.5	Konklusjon	5
	Vedlegg 1 - Agenda	6
	Vedlegg 2 - Deltakere	7

1 Hensikten og bakgrunn

Hensikt og bakgrunn for møtet fremkommer i SJTs brev av 11.12.2018:

Gjennom vår tilsynsvirksomhet med Sporveien T-banen AS (T-banen) og Sporveien Trikken AS (Trikken) har vi gjort observasjoner som gjør at vi finner grunn til å stille spørsmål ved om T-banen og Trikken har den styring over sine virksomheter som kreves iht. jernbanelovgivningen. Spørsmålet knytter seg særlig til den rolle som vi oppfatter at Sporveien AS har, relatert til drift av infrastruktur og drift av trafikkvirksomhet.

Statens jernbanetilsyn vil derfor gjennomføre et møte med ledelsen i T-banen og ledelsen i Trikken for å avklare dette. Temaet for møtet vil være jernbanelovgivningens rammer for virksomhetsstyring og hvordan T-banens og Trikkens styring passer inn i disse rammene.

I tillegg til T-banen og Trikken var Sporveien også invitert til å delta i møtet.

Rapportdato: 04.04.2018

Sjur Sæteren

Fagdirektør revisjon

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signaturer

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen

Direktør

2 Oppsummering

2.1 Innledning

Statens jernbanetilsyn innledet iht. punkt 1-3 i vedlagte agenda.

2.2 Sikkerhetsstyringssystem

T-banen og Trikken redegjorde som følger:

T-banen og Trikken er to separate selskaper som har hvert sitt selvstendige sikkerhetsstyringssystem iht. kravforskriften. Sikkerhetsstyringssystemene – har noen deler som overlapper, og de er tilpasset rammene til Sporveiens overordnede styringssystem (EK-systemet). Sikkerhetsstyringssystemene til operatørselskapene er tilpasset rammene til EK-systemet, men innholdet defineres og eies av operatørselskapene.

De dokumentene i sikkerhetsstyringssystemene som er felles for operatørselskapene må godkjennes av det enkelte selskap og kan ikke overstyres. T-banen og Trikken viste til at dette prinsippet er tydeliggjort, men at det fortsatt er et potensiale for videre tydeliggjøring.

Den totale arkitekturen på EK-systemet i fortsatt i prosess.

Trikken og T-banen kan utarbeide egne bestemmelser i sikkerhetsstyringssystemet dersom de finner det sikkerhetsmessig nødvendig.

2.3 Innkjøpsprosessen

T-banen og Trikken redegjorde som følger:

Når det gjelder innkjøpsprosessen ble det opplyst at innholdet/spesifikasjonene eies av operatørselskapene, mens prosessen styres av Sporveien. Det ble også presisert at operatørselskapene har kompetanse til å sjekke at resultatet av innkjøpsprosessen er sikkerhetsmessig tilfredsstillende.

Tilsynet stilte spørsmål om hvordan operatørselskapene hadde nødvendig kontroll over innkjøpsprosessen i tilfelle der det ikke er mulig å verifisere et produkt eller tjeneste gjennom en sluttkontroll. Og tilsynet stilte spørsmål om hvilken kontroll operatørselskapene hadde over kommersielle kontraktsmessige vilkår av sikkerhetsmessig betydning, eksempelvis fastsettelse av hensiktsmessige sanksjonsmuligheter og rett til innsyn i produksjonsprosessen. I tillegg til at operatørselskapene signerer og eier kontrakter av betydning for sikkerheten ble det opplyst at kontroll over innkjøpsprosessen ble sikret gjennom faste møter mellom operatørselskapene og HMS-enheten i Sporveien og infrastrukturenheten (IE)/ Verkstedenheten (VE).

Tilsynet spurte om juridisk kvalitetssikring av kontrakter. Det ble opplyst at dette skjer i konsern. Men det ble det videre opplyst at operatørselskapene har tilstrekkelig juridisk kompetanse for å sikre at kontrakter av betydning for sikkerheten har tilfredsstillende juridisk innhold. Evaluering av kontrakter skjer med medvirkning av operatørselskapene.

Det ble presisert at samarbeidet knyttet til innkjøpsprosessen fungerer godt i praksis.

Det ble videre opplyst at det er behov for å oppdatere og etablere interne avtaler mellom operatørselskapene og konsernet selv om det ble presisert at det i praksis er en omforent forståelse.

2.4 Budsjett og IT-drift

På spørsmål om budsjett og inntekter ble det vist til at inntektene går til operatørselskapene som disponerer egne inntekter, men at overskudd går til konsernet.

Vedrørende IT-drift ble det på spørsmål opplyst at det finnes felles IKT-systemer, men at systemene av betydning for sikkerheten ved drift av infrastruktur og togframføring driftes av operatørselskapene.

2.5 Konklusjon

Tilsynet noterte seg selskapenes redegjørelser om behovet for fortsatt tydeliggjøring av rollene knyttet til styringssystemene og for oppdatering/etablering av interne avtaler. Tilsynet tok for øvrig redegjørelsene til etterretning.

Vedlegg 1 - Agenda

1. Kort om bakgrunnen for møtet v/SJT
2. Vilkår for å drive jernbanevirksomhet og drifte infrastruktur v/SJT
3. Tilsynets vurdering av T-banen/ Trikkens oppfyllelse av vilkårene v/SJT
4. Sporveien redegjør for T-banen og Trikkens oppfyllelse av vilkår for drive trafikkvirksomhet og drifte infrastruktur, herunder:
 - Hvordan de sikres kontroll over sikkerhetsstyringssystem for egen virksomhet
 - Hvordan de sikres kontroll over tjenester levert av Sporveien AS (så som innkjøp og IT-drift)
5. Spørsmål og diskusjon
6. Oppsummering v/SJT

Det er ønskelig at Sporveien besvarer følgende spørsmål under agendaens punkt 4:

1. Er T-Banen og Trikken forpliktet til å implementere et felles styringssystem bla for sikkerhetsstyring?
2. Hvordan sikres T-banen og Trikken tilstrekkelig innflytelse over styringssystemet?
3. Kan T-banen og Trikken utarbeide egne bestemmelser som erstatning for enkelte bestemmelser i styringssystemet dersom de finner det sikkerhetsmessig nødvendig?
4. Kan Sporveien AS gjøre endringer i det felles styringssystemet uten aksept fra T-banen og Trikken?
5. Hvilken handlefrihet og innflytelse har T-banen og Trikken når det skal gjøres anskaffelser av betydning for sikkerheten?
6. Hvordan sikres T-banen og Trikken nødvendig kontroll over IKT-tjenester som har betydning for trafikkvirksomheten og drift av infrastrukturen?

Vedlegg 2 - Deltakere

Fra Sporveien T-banen AS

Bjørn Granviken Adm.dir.

Fra Sporveien Trikken AS

Birte K.W. Sjule, Adm.dir.

Knut Mo, Sikkerhet- og teknikk-sjef

Fra Sporveien AS

Cato Hellesjø, Konsernsjef

Liv Bjørnå, Kvalitetssjef

Fra SJT:

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen

Harald Hilton

Øystein Ravik

Sjur Sæteren